

Aktstykke og resonnement

Av lektor Odd Tiller

114506

Det er å beklage at professor Skodvin ikke holdt de tre motinnleggene klart fra hverandre, men øyensynlig oppfattet dem som et koordinert angrep.

Efter å ha erklært seg enig i min konklusjon på analysen av aktstykket D 576661: «Hensikten må tydeligvis ha vært å etablere et rettslig grunnlag for de tyske myndigheters krigsherrerettigheter i Norge», skriver han:

«Men korleis skal dette kunna tolkast som bevis for at dei ikkje rekna seg for å vera i krig?»

Dette er å tillegge meg noe jeg aldri har skrevet eller ment.

Jeg innskrenket meg av ymse grunner til å analysere aktstykket og fant ikke å kunne slutte meg til professor Skodvins reservasjonsløse bruk av aktstykket som bevismateriale.

Før jeg gjør et forsøk på relevant bruk av aktstykket, må jeg få lov til å ta opp et par andre av de esel-

Stortinget

Stortingets møte innledes idag kl. 12 med spørretime, hvor syv spørsmål kommer opp, herav tre til samferdselsministeren. På dagsordenen står forøvrig et begrunnet spørsmål fra Arne Nilsen (a) om utnyttelse av bolig mangelen til urimelige priser. Det blir dessuten debatt på grunnlag av denne interpellasjon fra John Austrheim (sp): Gjennom radioprogram og aviser er ein blitt kjend med at skjulte kamera i visse tilfelle er nytta i politiets si overvåkingstene. Kva reglar har denne etaten å fylgje når de gjeld bruken av tekniske hjelpemiddel i overvåking av samfunnets medlemmer?»

spark professor Skodvin tildeler meg i forbifarten.

Når professor Skodvin med en vel anbragt parentes har antydning mine sannsynlige tanker i forbindelse med hans omgjengelse med aktstykket, må jeg få slutte meg til hans egen konklusjon på dette avsnitt i innlegget hans:

«Det er knapt ein velskikka måte å diskutera historiske problem på».

Så vil jeg få komme med noen ytterlige kommentarer til det interessante dokumentet professor Skodvin har fremlagt.

For ikke å bli misforstått av noen, er det tydeligvis nødvendig å klargjøre hva jeg egentlig mener å kunne trekke ut av aktstykket.

Dateringen plasserer det i en kritisk periode i 1941. Det er gått et år siden Terboven brøt Riksrådsforhandlingene — et halvt år siden Høyesterett demisjonerte og i måned siden organisasjonene avleverte sin protest hos Terboven.

I en lengre sentens i tilsvaret fra professor Skodvin sakter jeg «eller for den saks skyld at unntakstilstanden i det heile var påtenkt på den tid».

Professor Skodvin finner altså ikke ringeste grunnlag for min hypotese om at dr. Roedigers notat kan være et ledd i den tyske propagandas forberedelser til å avdemppe de utenrikspolitiske komplikasjoner som kunne tenkes å oppstå når Nazi-Tysklands terrorapparat ble satt inn mot den sivile motstand i Norge.

At tidligere Gauleiter Terboven fra 15. mai av har tatt klart for seg hvordan han skulle takle situasjonen, synes jeg faktisk ikke det skulle være nødvendig å skaffe ytterligere belegg for.

Hva han skulle gjøre, må ha stått for Terboven som «selbstverständlich».

Einar Gerhardsens skildring av septemberdagene i 1941 gir et klart bilde av bredden i det tyske slaget mot alt de regnet som sivil norsk motstand.

Den klare sammenhengen mellom 15. mai og 10. september gjør etter hva jeg kan se professor Skodvins innvending til noe bortimot en absurditet.

Selvsagt var unntagelsestilstanden påtenkt av tyskerne den 14. juni 1941.

Dersom dette ikke skulle la seg dokumentere ved hjelp av Reichskommisars eller SS' arkiver, er det grunn til å tro at disse arkiver må finnes seg i en mangelfull tilstand.

Her må jeg få innskytte et glass trass i professor Skodvins insinuasjoner foretrekker å få mine hypoteser støttet av en dokumentasjon. Men med den tilstand arkivene fra krigstiden synes å befinne seg i (jfr. kapitulasjonsavtalen), er det ikke godt å si hvor mye dette kan tulle på seg av forskning.

I professor Skodvins svar hadde jeg håpet å finne opplysninger om karakteren av de øvrige dokumenter i den mappen D 576661 er hentet fra. Likledes hadde jeg et håp om å få en karakteristikk av denne dr. Roediger i Auswärtiges Amt på grunnlag av andre dokumenter fra hans hånd.

Vi er imidlertid tydeligvis enige om at Auswärtiges Amt er blitt overlatt å tolke Tysklands statsrettslige forhold til Norge.

Vi er øyensynlig også enige om at de tyske myndigheter på dette tidspunkt er interessert i å få fastslått at det hersker krigstilstand i Norge.

Dette oppfatter jeg som en kursendring i den tyske politikk overfor Norge. Deres forsøk på å fremstille Weserübung som en vennetjeneste hadde ikke bragt de fornødne resultater. Tiden var nå inne for å erkjenne at det hersket krig mellom Norge og Tyskland (datert tilbake til 9. april 1940 av dr. Roediger).

Konsekvensene av denne nye tyske erkjennelse manifesterer seg i den terrorpolitikk Norge fra 10. september blir gjenstand for.

MAJOR JENS HOLTER avløste tirsdag major Thorbjørn B. Bergersen som vakthavende adjutant hos H. M. Kongen.